

Ca-Nostra

*** ANY QUART NÚM 159 *** QUINZENARI POPULAR *** INCA, 1 DE SEPTEMBRE DE 1911 ***

NO SE POT LLEGIR...

Surten a Mallorca uns quants setmanaris de tendències revolucionaris que malgrat:es-serorgues de fraccions polítiques parex que no tenen altra curolla que perseguir la Iglesia de Deu y sos ministres. Ademés n'hi ha un altra escrit en mal mallorquí per deshonra de nostra benvolguda llengua, y que fa molt de mal per esser el més popular y llegit, y el més groller y impúdic de tots.

Fins ara l'hein vist mesclat entre'ls devocionaris de families piadoses qu'el tenien com un apòstol perque perseguia vicis y combatia abusos riguent, riguent; quant realment altra cosa no ha fet que difamar l'honra del proisme, posantse ab evidència l'incultura y poca formació cristiana d'aquestes families que no li sabien veure sa verinada malaída. Nosaltres ja fa tres anys que donárem la veu d'alerta sobre l'inconveniència de sa lectura perjudicial.

Mes ara aquest periòdic es tornat tant arriscat que no sols es anticlerical y escandalós sino rematadament herètic. Se riu del infern y purgatori, fa burla de les indulgències, destraletja sobre les Santes Escriptures y altres veritats de fè de la Religió Catòlica, tot dins un llenguatge indigne y bagasser. Ara si que ja podem dir, sens que negú mos pugua dir que som escrupulosos, que tal setmanari no'l poden llegir, ni tenir dins caseua, ni aydarli en los seus doblers, tots els qui no volen caure en les censures que la Iglesia té formulades quantre els qui escriuen, cooperen o llegixen la mala premsa.

La majoria de les tavernes y barberies d'Inca están suscrites a n-aquest periodiquetxo, punts aont concorran molta gent a passar el temps. No es, idò, eszegegar molt al pensar que tenen molt més lectors les seues indecències, que no oyents l'esplicació del Evangelí del Sr. Rector els diumenges. Mos costa pena havernos de resignar a la possibilitat d'aquest fet; però a davant l'evidència no hi ha que aclucar els ulls per no veure la triste situació d'un poble que, apesar del seu cristianisme, té una juventut que se alimenta y forma a la escola de la lectura immoral y herètica.

Per contrarrestar els efectes de la premsa descarada s'es pensat en fer qualca cosa de profit, com es escampar bones lectures per les cases d'Inca aont hi entre la dolenta. Bò es axò, y nostra cooperació no hi faltará; però no basta sembrar bona llevor a un camp

aont inemics e-hi tiren llevor malaída; es necessari arrancar les rels enmatzinades que puguen aufragar el bon blat. Per dever de conciencia devem fer la guerra a tota publicació que va contra la fè de nostros avis y escampa males erbes a la vinya del senyor.

No fa molt, que dos jovenets digueren a l'amo d'una barberia: *o vos treis defora aquest setmanari o noltros dexarem d'esser parroquians vostros.*—A lo que contestá el barber, que estimava més parroquians que'l papé que ofenia els sentiments dels qui li daven pá. Vet-aquí la conducta que deven seguir els catòlics.

Es un sacerdot que frequenta una barberia; idò deu fer valer la seua autoritat sebre'l seu favorit per fer tocar el dos el mal periòdic. Es una senyora que confessa y combrega cada vuyt dies; idò no deu tenir una pietat tonta, y deu parar esment en l'escandalós que li malcria sos fills, y treure totes les manyes perque son espòs se'n don de baxa. Es un senyor, respectat de tots, membre de totes les congregacions religioses, capiller de la Verge del bon camí, etz. que la seua paraula seria escoltada, puis la deu dir, y ab energia si importa, per lograr que la societat, que la casa aon va a fer tertulia trega defora l'inimic de les creencies religioses y difamador de l'honra de nostro germá. ¡Ay si tots usassen axí!... Si estimávem una péntola, no ja la religió, sino la societat en que convivim, no hi ha dupte, qu'ab una mica d'esfors de tots quedaria casi estingida la mala erba; y llevors el blat de la propaganda catòlica granaria a n'aqueys cors indefensos, sense conviccions, que se creuen tot lo que veuen escrit en lletra estampada.

La setmana passada, un Director d'una congregació religiosa secular, parlant de la matexa materia a sos alistats, deya, entre altres coses: *No aneu a comprar ni favorir a les tendes y botigues que tenguen periòdics dolents.* A noltros mos fe venir l'idea, que altres vegades mos havia temptat, de publicar els noms dels qui tenen aquest setmanari per orientar els compradors per seguir els conseys de la direcció esmentada. Encara que la publicació nominal de dits subscriptors no fos una gran revelació per estar a la vista de qualsevol que s'en vulga enterar, veym que axecaria moltes protestes, per que si bé nose amaguen de tenir tals periòdics y s'umplen sa boca de sa lectura no los agradaria que tota Mallorca sabés que son amics de la brutícia. Axò mos ha fet pensar en mudar l'ora-

ció per pasiva, y enlloc de publicar les cases que tenen periòdics dolents, fer esment y recomenar aquelles cases que los tenen bons y que no contribuexen ni directa ni indirectament a l'immoralitat del periòdic.

Desitjant posar en práctica aquest pensament: desd'ara les botigues, tallers, tavernes y barberies que no tenen tals periòdics y vulguen esser recomenats per *Ca-Nostra*, a n-els catòlics, mos ne poden dar conta que nosaltres ab molt de gust estamparem els seus noms perque sien favorits de tots els qui estimám la Religió, la decència y el bon nom del germá proisme.

La torrentera fonda

*¡Oh llarga torrentera;
la que té l'amor dels pins,
la que serveix de dressera
per ficar-se bosch endins;*

*la que guarda 'l vell tresor
d'una vida perfumada;
la que té la cansó d'or
d'aquella font tan gelada;*

*la dels marges vellutats
plens d'abelles bruzidores;
la que sab tots els pecats
dels pastors y les pastores;*

*la dels cirerers guarnits
com per ruques empolvades;
la dels pollancre ardits,
alts; com torres encantades;*

*la que reb els cants primers
dels rossinyols que flautetgen;
la que té per insensers
ginesteres que flamejen;*

*la que té vinyes y blats,
cants d'amor y batens d'ala,
frissaments assolejats
com un cantic de cigala;*

*la que diu la sifonia
del color y del perfum.
¡Oh la màgica alegria
d'una vida tota llum.*

Joan M. Guasch.

Poesia premiada ab lo premi d'honor y cortesia a n-els Jochs Florals de l'Esout Emporitá celebrats ara darrerament.

LLISSONS DE HISTORIA

Mestre.—La Iglesia catòlica ¿tenia bens a Espanya?

Dexeble.—Sí Senyor.

M.—¿En virtut de quin dret?

D.—En virtut del metex que té qualsevol societat legalment constituïda.

M.—¿Com es, idò, qu'avuy ja no té bens la Iglesia?

D.—Perque'ls governs revolucionaris los hi prengueren.

M.—¿Perquè?

D.—Per que deyen ells qu'estaven en mans mortes y no produïen.

M.—Y ¿a quina cantidat arribava els seus bens?

D.—De la venuda en pública subasta dels bens rels de la Iglesia ne tregueren nou mil millions de pessetes que produïen cad'any a n-el tres per cent docents setanta millions de pessetes, ab les quals, ajudava a dur les càrregues del Estat, socorria els pobres, creava universitats, fundava hospitals, donava carrega a n-els pobres etz, etz.

M.—Y ¿aont consta tot axò?

D.—A l'història d'Espanya, y a n-el decret firmat p'En Mendizábal que du la fetxa el 19 de febrer de 1836.

M.—Y ¿que se feren de tants de bens?

D.—Les mans vives s'apoderaren d'ells per crear una numerosa familia de propietaris, digué En Mendizábal.

M.—Demanera qu'allò va esser un robo.

D.—Y un inmens *latrocinio*, lo anomena En Menéndez Pelayo.

M.—Y ¿Y que me dlu V. dels millions qu'el govern paga a n-el clero?

D.—Lo següent: el robo que'l govern va fer a la Iglesia, desagradá a n-aquesta, y per desagrararla, s'oferí a pagarli per via de restitució una cantidat anyal demunt uns trenta dos a trenta tres millions de pessetes.

M.—Demanera que V. creu qu'axò es una restitució?

D.—Sí, una restitució sagrada. Doncs que l'Estat sols entrega a la Iglesia cad'any uns trenta dos millions, resultant que se queda anyalment ab cent trenta millions que li pertenen.

M.—Y tot axò ¿no heu saben els diaris socialistes y republicans?

D.—Sí, senyor; però tenen prohibició absoluta de la Masoneria universal de publicar la veritat, so pena de perdre la seua protecció y ajuda que li dona les suscripcions.

M.—Está bé; quedám enterats!.....

LO QUE MOS INSPIRA

UN DISCURS

(D'UN MESTRE D'INCA)

Molt ben imprés per la casa Amengual y Muntaner, a costes y despeses del Ajuntament d'Inca, s'es repartí el discurs pronunciat per D. Antoni Gelabert y Cano, mestre de la mateixa ciutat, en la *Festa del Arbre* celebrada el 29 de Juliol, prop passat.

El nom de D. Antoni Gelabert, no's nou en el món de les lletres; i les seves numeroses composicions, de les quals n'hi ha alguna de premiada, l'han fet conèixer prou; y té ja una reputació literaria formada, y coneguda, de manera que just diguent qu'el discurs es seu queda feta la crítica y l'elogi del mateix, y no hi ha cap necessitat de ferla de nou.

Però les circumstancies en que'l discurs fou pronunciat; y les millores que desitja y espera el Sr. Gelabert, mos sugereixen algunes observacions que volem donar a conèixer, perque consideram profitós que s'hi fici l'atenció d'aquells a qui principalment interessa, y perque tenen, a n-el nostre entendre una aplicació general.

Y lo primer de tot qu'hem de dir es que noltros *no estam per la festa del arbre*, es a dir: que *no mos agrada* perque, (ademés d'altres defectes que li trobam y qu'are no fan el cas) mos pareix *freda, buida, y completament inutil* pel fi pedagògich, que solen alegar per ferla.

Que mos perdoni el Director de CA-NOSTRA, que desde el seu setmanari la recomanà ja fa temps; que mos perdoni el Sr. Gelabert; que mos perdonin els altres que no tenen el nostre modo de veurer, si ab aquesta declaració publica de que *no estam conformes* rompem una especie de convencionalisme segons el qual la festa del arbre havia d'esser bona per forsa, y s'havia d'alabar totes passades com una senyal de cultura y de progrés.

Noltros no hi creim; y ho volem dir publicament, així com molts que pensen com noltros ho diuen també particularment.

Y això no significa de cap manera que no estimem els arbres; ni deixem de tenir de l'agricultura y particularment de l'arboricultura un concepte ben elevat.

Estám ben persuadits de que l'agricultura es la nostra font principal de riquesa; y d'entre els productes de l'agricultura, y sobre tot de l'agricultura mallorquina, no hi ha cap dubte qu'els arbres en donen la part mes grossa y millor: de modo que's molt just qu'els estimem y conrem: y es ben cert que de part nostra hem fet respecte d'aquest punt bastant mes de lo que tal volta han fet molts d'entusiastes de la festa de l'arbre.

Però apesar de lo molt qu'estimam l'agricultura y els arbres, y de lo que voldriem qu'ho estimassen els altres, no creim treure cap ventatge, ni esperam res d'això que solen anomenar festa del arbre.

Espliquem un poch el nostre modo de veurer.

Deyen que la festa del arbre es *freda y buida*.

Y está clar que's freda y ben freda, buida y ben buida una festa que se fa per nins, y no'ls interessa ni entusiasma, ja ells que son tan bons d'entusiasmar! y de lo qual sols recorden després els accidents, els afegitons, pero no les queda res de la que's lo principal, com si diguessen la substancia.

Y que la festa de l'arbre es d'aquestes no's pot duptar.

N'hem vistes una partida, y a totes hem trobat lo mateix; a la d'Inca no l'hem vista pero per les ressenyes dels periòdichs, y per les noticies particulars que'ns son arribades ha resultat esser com sempre una festa que no *entra*; un acte oficial al que han assistit els nins perque los hi han fets assistir, y del que no n'han tret gran cosa, que diguem.

Això salta a la vista de tothom.

Els nins que hi assistiren no eren la mitat ni la quarta part dels nins que corresponen a una població com Inca; ni fins y tot arribaven segons creim, a la quarta part dels que assisteixen a les escoles inquieres. Això vol dir que hi anaren, els que se veren obligats a anarhi, y que no tengueren la llibertat necessari per anar a passar el cap vespre a un lloc que'ls agradás més.

En tot hi ha escepcions, y en axò també suposám que n'hi ha qualguna; però per lo general creim no apartarnos gens de la realitat en lo que deim.

Assisteixen a la festa les autoritats, els mestres, el nins qu'han de fer qualque cosa aquells altres demunt qui el mestre té un de mini més directa, y no més; pero aquell calor que donen les multituds animades, tant de nins com de gent gran hi falta d'un modo notable.

Durant la festa no hi ha res en qu'els nins esguen mes distrets, y manco interesats, que lo que en lo que constituex lo essencial de la festa: la sembra dels arbres. Y quant la festa es acabada se recorden de que hi haguda música, de que han cantat, de que tal senyó o tal mestre un fet un discurs, de que'ls han repetit *dolsos*, de que hi havia el Batle, o el Regidor, de tot axò qu'es purament accidental; de la sembra dels arbres., qualqún, ben poch en té idea clara, però la generalitat s'en recorden com d'una cosa borrosa y llunyana que no'ls ha interesat molt, y passats dos dies més no'n saben res.

Compari qualsevol axò, amb altres festejos escolars en qu'els nins atents desde el principi a la fi, y posats en constant activitat es senten impresionats de lo principal, y estimulats pel treball o per la virtut, y es veurá la grandissima diferencia.

Y a una festa com la festa del arbre se veu concedir tanta d'importancia, y tanta trascendencia per la cultura, y per l'educació?

Després de lo qu'hem dit me pareix que per demés allargarnos molt per fer veurer la completa inutilitat de tal festa per conseguir lo que diuen que se vol conseguir.

Per de pronte els efectes no deuen esser molt visibles, quant per regla general veim que allà hont la fan una vegada no la tornen fer mes.

Y sobre tot quant fa alguns anys que a Palma la feren, sortiren tan ensenyats els nins, que poques setmanes després se queixaven els periòdichs de que els mateixos qu'hem víen sembrats durant la festa els arbres, s'ocupaven de destrossarlos tot d'una que faltaven els municipals, que solia esser amb molta frequencia.

Be es veritat que segons diuen a Inca hi haurá aquest perill que sa senzilla raó de que els arbres no se sembraren de bon

veres, sino que no mes re feu la cerimonia de sembrarlos, y llavors los sen tornaren.

No sabem si ho feren aposta perque no los espenyansen; pero están per persuadits qu'era el remey mes segur per evitar qu'aixó succeís.

Tant d'un modo com de s'altre estiguem ben certs, que si la cultura y el progrés, y l'amor als arbre no tenguessen dins Inca puntals millors qu'aquests, serien ben raquitichs y ben pobres.

Tant l'experiencia de lo que succeex, com el reflexionar sobre el modo y forma de fer la festa, y sobre els resultats que s'en treuen mos du necessariament a n'aqueixa conclusió.

Que s'ha d'ensenyar l'amor als arbres?

Qui ho dupta! Pero ja direm en altre dia com alguns mestres de Mallorca conseguixen aquex fi; y donen als seus dexebles una perfecta educació agrícola, amb menos bombu segurament, pero amb resultats molts millors.

La festa del arbre té poch d'agrícola en no esser el nom.

Dr. X.

Escapulons

Nostro estimat amic y colaborador, D. Miquel Ferrá, escendent poeta mallorquí, es venut de Madrid aont ha fetes oposicions al cos d'arxius sortintne brillantament, havent obtingut la plaça de Bibliotecari provincial de Gijón, aont anirà dins breu temps a prendre possessori.

Mos n'alegrám de bon deveres y li donám l'enhorabona més coral, sentit, emperò, que amic tant bo s'en haja d'anar a viure tant lluny, éll que sempre nos havia fet costat en nostra madesa tasca.

De Binisalem

FESTA DE LES ESPIGUES

La Secció de Adoració Nocturna binisalemera, angany ha celebrat la festa de las Espigues a n-el oratori de Santa Llucia en l'anit del 12 el 13 del corrent.

No volem fer una relació detallada de tot perque seria masa llarga: sols donarem una pinsellada a lo de mes relleu.

Per pujar a dit Santuari, situat en la falda de la montanya, demunt Mancor, es necessari lligarse les sabates fort y no fer cas de remuyarse la camia de suó. No obstant, hei comparegueren un grapat de centes persones.

L'iglesia s'umpli de gom en gom y mes de la mitat de sa gent encare tengué que está defora.

Després de l'Exposició del Santisim Sagrament mos predicá el Rnt. Rector de Seuva, qui, en paraules molt eloquents y en pensaments ben clas y ben enfilats, mos va fer entendre l'història y les grandeses del tema adoració. Rebuda aquesta importantíssima preparació complimentarem las ceremonies que marca el Ritual, sobresortint molt els cants, que, alternant adoradors y adoradores, ajustaven en tante armonía que més be parexien coros de angels y verges de la morada celestial que mortals de aquest vall de llágrimes.

Acabada la Misa Major y havent rebut tots el Pa dels angels sorti en procesó al Santisim Sagrament per la pedregosa carrera

del anomanat temple, donant la bendició al fruits. Aquest acte fone el mes solemne y admirable: l'auba havia uberta la pipella de bit en ampla; l'astre Rey mos enviava els primers rays de claror, tenyint de or les crestes de la montanya y els fullaljes dels arbres; els ausells volatetjant per dins els rematjes, melodiosament, resaven la oració matinal, formant part en nosaltres dels himnes en que adorávem al Etern Creador; y els vegetals y les roques, privats de llenguatje, ab un silenci sepulcral escollaven, donant la prova mes gran de reverència a L'Omnipotent.

Tot acabá molt be y tothom demostrá que tenia ganas de que cada any se repetís dita festa.

Agost de 1911.

P. Fornés

Publicacions Rebudes

Ab satisfacció hem rebut un exemplar de la *Crónica de les Festes del Centenari d'en Balmes* que acaba de publicar la *Gazeta Montanyesa* de Vich, graciosament escrita per D. Lluís B. Nadal. Es un volum d'unes 200 planes en quart ab bon papé satinat. Du'ls retrates del insigne filosof catalá En Balmes, del ilm. senyor Bisbe Dr. Torres y Bages, del ja mort Batle de Vich d'a-les-hores D. Joseph Font, de sa Altesa la Infanta-D.ª Isabel, del Ministre de Gracia y Justicia Sr. Ruiz Valerino, y del Diputat a Corts d'aquell distrit Sr. Bosch y Alsina. Altres nombrosos gravats il·lustren el text qu'es abundant, detalladíssim y ab brillants y colorides notes, digne de la ploma a ne qui se confiá sa redacció. Es un recort de les memorables festes balmerianes que's celebraren a Vich ara fa un any, que honren la ciutat y la comarca que tan entusiasta se mostra de les seues glories.

La Lámpara del Santuario, antiga revista orga oficial de les Obres Eucarístiques espanyoles y del XXII Congrés Eucarístic internacional, ha publicat un hermós nombre extraordinari que nos permet recomenarlo aficament com el millor recort del Congrés eucarístic.

El Cardenal Aguirre, el Nunci del Papa, y distins Arquebisbes, Bisbes y eminents escriptors religiosos y seglars han estampat en les seues planes bellíssims pensaments sobre la Eucaristia.

La Lámpara del Santuario forma un elegant volum en quarta, de 128 planes y sis fototopies dels més notables quadres eucarístics. Se ven a n-el preu d'una pesseta a totes les llibrerías catòliques d'Espanya. També se poden dirigir a la Administració: Conde Duque 5.—Madrid.

El Vble. Bosco y El tibidabo—Ab motiu de la inauguració de la Cripta del Temple Nacional-Expiatori que se construeix a n-el cim del Tibidabo de Barcelona, aquesta revista, dedicada a la propaganda de ses obres, ha publicat un nombre extraordinari lo més ben presentat, ab precioses estampes enmitx notrit text y un himne ab la solfa y tot del Cor de Jesús, degut al númen del Mestre Brunet y Recasens y ab lletra d'en J. Koloix. Direcció: Barcelona, apartat 175.

Cronico d'Inca

Agost de 1911.

Dia 18—Acaben a la Seu les oposicions a la Canongia vacant per la mort del M. J. Sr. D. Lluís Gamundí, que sia al cel. Son sacerdots joves y molt il·lustrats els qui s'hi oposaren. Hi fá un paper brillantíssim el Llecen-

ciat en Sagrada Teología D. Juan Quetglas y Prats natural d'aquesta ciutat d'Inca, y vicesecretari de Cambra de la Diócesis. CA-NOSTRA se'n alegra com d'una cosa propia y li dona a ell y a sa familia l'enhorabona més coral per haver honrat a Inca, honrantse a si metex. Que sia per major gloria de Deu.

—Avuy s'acaba el nou fumeral que s'es construït pel motor de la fàbrica de texits de l'Amon Vicens Ensenyat. Tira d'alsada la fiolera de 40'75 metres. A n-el moment de posar la derrera clau s'hi es adressada la bandera nacional, manifestació d'espanyolisme que ha causat bona impressió a n-aquest vecindari.

Nostra Senyora de l'Esperanza, Patrona de sa Fàbrica, beneesca les obres del afanyós industrial.

Dia 20.—La plassa de Toros se convertex en un teatre estival comensant un abono de sis funcions de sarsuela per la companyia que dirigex D. Joseph Bonnin. Donaren *El Contrabando*, *El Barquillero*, y *La Leyenda del Monje*. La funció no era sicalíptica, en obsequi a la veritat lo havem de dir, axò no dexa qu'una autoritat que estava a nostro costat no digués; a certs pasatges: *axò es una eszageració dels artistes*; se referia a uns abraços que res tenien de moral y manco d'artista per lo esburbat, puís no eren l'espressió del amor vertader com corresponia al acte. Si l'Empresa estava encara més alerta en l'esculliment d'obres, y sobre tot, en l'eszequició d'elles, creym que'n sortiria guanyadora. L'entrada era econòmica raó perque'l públic no fos escás; però s'hi veyen poquíssimes senyores. El teatre está desprestigiât y falta que se refassi per que aquestes e-hi assistesquen.

Dia 24.—A nostro mercat ja's son presentades bastantes partides de bessó pagantse a 103 pessetes el quintá. Lo que va de baxa ferm es el blat que se paga a 15'50 y a 16 pessetes la cortera; y les faves que a causa de les foresteres que seguit duen, se paguen a 13 aquestes, y a 15 les mallorquines.

Dia 25.—Se parla molt de que se juga a la descarada; qu'han aumentat les cases que duen banca una cosa escandalosa; que per aquest vici malait, hi ha hagudes aquesta setmana cinc o sis bregues y afarrades fortes, moguent un escándol a les altes hores de la nit. Dues son estades denunciades a n-el jutjat.

A propòsit d'axò, mos deya un de la Curia, que dins tres anys la guardia diurna y noturna d'aquesta *urbanizada Ciutat* no ha presentat cap denuncia a n-els jutjats, demostranse ab axò que vivim a una terra de sants..., que ningú romp cap plat may...; y llevors venir els comentarís a desilusionarnos, diguent que hi ha gran trencadissa de plats y escudelles.

Y la higiene?... ¡Oh la higiene!...

Dia 27—A n-el carré de Sant Bartomeu s'hi fa la derrera festa de carré estival ab música ball, bou y coca, y molta pollaría vestida escandalosament a la justa.

—Se diu qu'han donades ordres severes sobre'l joc, y qu'avuy no se juga a cap taverna, y que a una qui no ha volgut creure li han posades 100 pessetes de multa.

Ja vuereu com ben aviat no n'hi haurá cap qui cregal!

Dia 31.—A nostro dijous: una gran plassa de bessó que se paga a 102'50 pessetes. El blat va 15 pessetes.—El Cronista.

Diumenge, dia 3, a Sant Francesc comensen ab solemnitat, entrada de nit, els cinc Diumenges de les llagues del metex sant.

Aquest quinzenari se pública ab censura eclesiástica.

Cultura Popular

RECURSOS CONTRA

EL CALOR Y LA SED

Evidentemente en este tiempo tenemos una sed irresistible. Nuestro cuerpo, desecado por el calor, pide un refresco á grito herido. Pero para producir bebidas frías, según Gedaón, hay que producir previamente el frío, teniendo presente que estamos en pleno estío.

Veamos, pues, el modo de hacer el frío, en la pequeña escala que reclaman las necesidades caseras, pues nada tiene esto que ver con la fabricación industrial del hielo. Lo que nos interesa es un modesto procedimiento científico á la vez que económico.

Los hay de dos clases: los que se fundan en el empleo del hielo machacado, en combinación con sales químicas, y los que tienen por objeto la producción de mezclas refrigerantes por si mismas.

Primer procedimiento:

Con dos partes de hielo machacado y una parte de sal común, se obtiene una temperatura de 20 grados cero.

Con doce partes de hielo machacado, cinco de sal común y cinco de sal amoníaco,

se llega á 31 grados bajo cero.

Con dos partes de hielo machacado y una de ácido sulfúrico, de antemano diluido en una mitad de agua á 4.º, se obtienen 33 grados bajo cero.

El otro procedimiento, para cuando no se tenga hielo disponible.

Con una parte de agua y otra de azoato de amoníaco pulverizado, se obtienen 16 grados bajo cero.

Agregando á esa mezcla una parte de carbonato de amoníaco, se llega á los 19 grados.

Con ocho partes de sulfato de sodio y cinco de ácido clorhídrico, se obtienen 17 grados.

Con nueve partes de fosfato sódico, cinco partes de ácido azótico, se llega á 29 grados.

Todas estas sustancias químicas son vulgares y á mano en cualquier droguería. Casi todas son venenosas, razón por la cual hay que evitar el contacto de la materia ó líquido que queramos helar, con el medio refrigerante. Conviene, además, no precipitar la operación cuando se ejecuta, para dar tiempo á que la disolución ó combinación con el agua sea perfecta, pues en otro caso el ácido mal diluido atacaría al recipiente metálico.

Para enfriar ó helar un líquido se sumerge suavemente el recipiente en la masa frigorífica, vigilando atentamente el punto de frialdad

que se quiera dar.

Aunque... desengáñense. El mejor modo de matar la sed es beber un vaso grande de agua con azucarillo... pero caliente, muy caliente, hasta donde pueda aguantarse.

EL ALFABETO DE DIOS

Durante la revolución francesa de 1793, el impío Carrier dijo un día á un labrador de Nantes:

—Arrasaremos vuestras iglesias y vuestros campanarios.

—No os será difícil, contestó el buen hombre, pero no arrasareis las estrellas del cielo, y mientras tengamos este alfabeto de Dios, él nos servirá para hacer silabear á nuestros hijos el nombre santo de aquel que todo lo hizo.

Un misionero preguntó á un árabe del desierto:

—¿Cómo conoces que Dios existe?

—Cuando yo veo, respondió él, las huellas que dejan en la playa los caminantes, digo alguien ha pasado por aquí. Así, cuando contemplo los astros y las demás maravillas de la naturaleza, digo: una grande inteligencia ha pasado por aquí, y esta infinita inteligencia es Dios.

	PAQUETES	PASTILLAS	PESETAS
1.ª marca: Choclate de la Trapa. 400 gramos	14, 16 y 24	1'25, 1'50,	
2.ª marca: Chocolate de la Familia 460	14 y 16	1'50, 1'75,	
3.ª marca: Chocolate Económico 350	16	1 y 1'25	

Elaborados según fórmula aprobada por los Laboratorios Químicos Municipales de Madrid Pamplona y San Sebastián.—Cajitas de Merienda, 3 pesetas, con 64 raciones. Descuentos desde 50 paquetes. Portes abonados desde 100 paquetes, hasta la estación más proxima. Se fabrica con canela, en ella y á la vainilla. No se carga nunca el embalaje. Se hacen tareas de encargos de 50 paquetes. Al detall, principales ultramarinos.

ALMACENES MONTANER

SINDICATO 2 á 10 Y MILAGRO 1 á 11

PALMA

Pañería, Sastrería, Novedades, para Señora y Caballero, Camisería, Lencería, Mantelería, Confección de blanco, Géneros de punto, Estatuaría Religiosa, Plata Meneses, Medallas, Rosarios, Objetos para Regalos, Efectos Militares, Uniformes, Gorras, Espadería, Corbatería, Tapices, Alfombras y Cortinajes.

EN LA SUCURSAL "CAN BITLA,"

ROPAS HECHAS Y SASTRERÍA ECONÓMICA

LLIBRERIA "LA BONA CAUSA," d'En Miquel Durán Seurina

Propaganda Catòlica

Hi ha devocionaris, manuals de meditació, tractats de mística, anys cristians, contravòrcia religiosa, doctrines y obres catequístiques de diferents autors, fulletes propies per repartir als actes del culte catòlic y... relacions amb les principals llibreries religioses d'Espanya y estranjer.

Ensenyansa Primaria

Enciclopedies, llibres de lectura de fàcil y difícil delletreg, manuscrits de distins autors, llibres de premi y coneixements útils, carteres y porta-llibres, plagues petites y grosses en paper superior, plecs llisos y litografiats, plomes, lapiceres: un de tot, bó y barato.

Secció de dibuix

Capses de compassos baratíssimes, escuadres, retgles, lapiceres de colors, gomes, quaderns de dibuix, en especial els métodos de Pelfort, Ferrer y Humbert, plagues quadrículades per copiar &c.

Novel·les

D'aquelles qu'es fan lletgir, que daliten y moralissen, que poden correr descansadament en mans de l'innocencia, d'autors de tan pura ortodoxia com el P. Coloma y Schmid.

Targetes postals

La pornografia no entera nostres mostradors y àlbums tipos, paisatges, marines, vistes perspectives demanau.

Estamparia

Ne tenim un floret de grosses y petites que vos veureu embarratsats per triar tan hermosos son.

Sobres y papès per cartes

Retxats, en blanc, de dol, a la pasta, casi regalats. Y qui no heu creu que hi venga a cercarne y trobará per vuitanta céntims, cent fulls o cent sobres qu'en poden fer escriptures de notari.

Carrer de la Murta, 5, INCA.